

Dinas a Sir Abertawe

Cofnodion Cyfarfod y Panel Perfformiad Craffu - Gwella Gwasanaethau a Chyllid

O bell drwy Microsoft Teams

Dydd Mercher, 23 Mehefin 2021 am 10.00 am

Yn Bresennol: Y Cyngorydd C A Holley (Cadeirydd) oedd yn llywyddu

Y Cyngorydd(wyr)

P Downing
L James
B J Rowlands

Y Cyngorydd(wyr)

D W W Thomas
M H Jones

Y Cyngorydd(wyr)

P R Hood-Williams
J W Jones

Swyddog(ion)

Craig Davies
Sarah Lackenby
Emily Davies

Cyfreithiwr Cyswllt
Prif Swyddog Trawsnewid
Swyddog Craffu

Ymddiheuriadau am absenoldeb

Y Cyngorydd(wy): P K Jones a/ac I E Mann

14 Datgeliadau o fuddiannau personol a rhagfarnol.

Yn unol â'r Côd Ymddygiad a fabwysiadwyd gan Ddinas a Sir Abertawe, ni ddatganwyd unrhyw fuddiannau.

15 Gwahardd pleidleisiau Chwip a Datgan Chwipiau'r Pleidiau

Yn unol â Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011, ni ddatganwyd pleidleisiau chwip na chwipiau'r pleidiau.

16 Cwestiynau gan y Cyhoedd

Ni chafwyd unrhyw gwestiynau gan y cyhoedd.

17 Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg

Cafodd y Panel yr wybodaeth ddiweddaraf gan Sarah Lackenby, Prif Swyddog Trawsnewid, am gynnwys Adroddiad Blynyddol Safonau'r Gymraeg. Roedd y Cyngorydd Louise Gibbard, Aelod y Cabinet dros Gefnogi Cymunedau, a'r Cyngorydd Robert Smith, Aelod y Cabinet dros Wella Addysg, Dysgu a Sgiliau, hefyd yn bresennol i gefnogi trafodaethau ac ateb cwestiynau.

Roedd y trafodaethau'n canolbwyntio ar y canlynol:

- Fformat newydd yr adroddiad eleni, dan arweiniad Comisiynydd y Gymraeg (Medi 2020).
- Tynnodd swyddogion sylw at y ffaith bod yr adroddiad, yn gyffredinol, yn dangos cynnydd da er gwaethaf unrhyw effeithiau o gyfyngiadau'r pandemig.
- Esboniodd swyddogion mai nod yr adroddiad yw darparu diweddariadau o ran cyflawniad ar draws y *Grwpiau Safonau*.
- Clywodd y Panel fod y safon *cyflwyno gwasanaethau* yn parhau i fod yn flaenoriaeth, a dyma'r prif faes y derbynnir cwynion ar ei gyfer hefyd.
- Nodwyd o'r adroddiad yr hoffai'r cyngor gynyddu nifer y cyflogeion sydd â sgiliau iaith Gymraeg ar draws y gweithlu. Tynnodd swyddogion sylw at y ffaith y byddai sylw'n cael ei roi i'r strategaeth bum mlynedd, gan wella hyfforddiant i staff presennol.
- Amlinellodd yr adroddiad fod hyfforddiant y llynedd yn dda er gwaethaf cyfyngiadau'r pandemig.
- Mae swyddogion wedi adolygu a diweddarau'r polisi cwynion, gan adlewyrchu adborth gan Gomisiynydd y Gymraeg a'r Ombwdsmon.
- Gofynnodd y Panel am y defnydd o awtomeiddio gan yr Uned Gyfieithu ac roedd yn falch o glywed am gyfraddau cyfieithu uwch.
- Holodd aelodau'r Panel a oedd yr uned gyfieithu bellach wedi cyrraedd y pwynt o sicrhau'r effeithlonrwydd mwyaf posib ac a ellid gwneud arbedion pellach. Esboniodd swyddogion fod hwn yn wasanaeth ar y cyd â Chyngor Castell-nedd Port Talbot ac, yn amodol ar adolygiad yn ddiweddarach eleni, nid yw'r gwasanaeth yn debygol o wneud unrhyw arbedion pellach, gan ei fod yn gweithio ar lefel effeithlon.
- Holodd yr aelodau a oedd gwasanaeth cyfieithu rhithwir ar gael yn ystod cyfarfodydd byw. Esboniodd swyddogion fod Llywodraeth Cymru (grant e-Ddemocratiaeth) wedi dyrannu cyllid i alluogi uwchraddio technoleg yn Siambr y Cyngor, gan gynnwys gwell technoleg ar gyfer cyfieithu ar y pryd.
- Holodd yr aelodau ynghylch argymhelliad yr adroddiad i wneud y Gymraeg yn orfodol ar gyfer mwy o swyddi, a'r effaith ar recriwtio. Sicrhaodd swyddogion y Panel na fydd hyn yn berthnasol i bob swydd, yn seiliedig ar sgiliau a'r farchnad swyddi, er y gellid gwneud y Gymraeg yn orfodol ar gyfer rhai swyddi yn y dyfodol.
- Roedd cynghorwyr yn cydnabod gwaith caled ac ymdrechion staff, sy'n gweithio'n gyflym i gyflawni gwaith o fewn targedau uchelgeisiol. Cydnabuwyd bod yr Uned Gyfieithu wedi chwarae rhan bwysig yn ystod y pandemig trwy gyfieithu llawer iawn o wybodaeth.

Ystyriodd aelodau'r panel yr wybodaeth a ddarparwyd, gan ofyn cwestiynau, a mynegi'u barn am yr wybodaeth a oedd ar gael. Diolchodd y Cadeirydd iddynt am eu mewnbwn.

Derbyniodd y Panel drosolwg o'r Is-ddeddfau presennol a'r broses sy'n gysylltiedig â dirymu. Roedd Craig Davies, Cyfreithiwr Cyswllt, yn bresennol i ateb cwestiynau.

Roedd y trafodaethau'n canolbwyntio ar y canlynol:

- Ar hyn o bryd, mae gan yr Awdurdod Lleol 33 o Is-ddeddfau gweithredol, sy'n bwriadu atal neu ostwng niwsans. Ni roddwyd unrhyw Is-ddeddfau newydd ar waith ers 1999.
- Esboniodd swyddogion fod y broses sy'n gysylltiedig â gwneud Is-ddeddf yn gymhleth ac yn hir, gan gynnwys cyfnod ymgynghori ac amserlenni penodol i gadw atynt.
- Clywodd y Panel fod gan Lywodraeth Cymru gatalog o Is-ddeddfau enghreifftiol, sy'n galluogi Awdurdodau Lleol i ddiweddarau Is-ddeddfau cyfredol.
- Nodwyd bod Gorchmynion Diogelu Mannau Agored Cyhoeddus (GDMAcCau) yn debyg i Is-ddeddf, er eu bod yn para am 3 blynedd yn unig.
- Clywodd y Panel y byddai angen swyddogion hyfforddedig i fonitro a gorfodi Is-ddeddfau ac unrhyw gosbau penodedig cysylltiedig.
- Holodd yr aelodau ynghylch perthnasedd dirwyon o ran gwerth ariannol cyfredol.
- Mae dirymu yn broses fwy syml, ac mae dileu Is-ddeddfau sydd wedi darford yn fwy syml na'u creu.
- Holodd y Panel ynghylch is-ddeddfau hanesyddol ac a yw'r cyngor yn cynnal adolygiad o'r rhain, gyda'r bwriad o ddiweddarau neu ddirymu Is-ddeddfau sydd wedi'u gwaredu. Esboniodd swyddogion fod rhai Is-ddeddfau hanesyddol yn parhau i fod yn berthnasol ac yn gymwys, ond cytunwyd y gallai adolygiad fod yn fanteisiol.
- Cytunodd aelodau'r Panel y byddai'n fanteisiol adolygu'r Is-ddeddfau presennol a bod angen cyfeirio'r pwnc hwn at y Prif Swyddog Cyfreithiol.

19 **Cynllun Gwaith 2021-22**

Nododd y panel y cynllun gwaith.

Daeth y cyfarfod i ben am 10.45 am

To:
Councillor Louise Gibbard
Cabinet Member for Supporting
Communities

Please ask for:
Gofynnwch am:

Direct Line:
Llinell Uniongyrochol:

e-Mail
e-Bost:

Overview & Scrutiny

01792 636292

scrutiny@swansea.gov.uk

And

Date
Dyddiad:

22 July 2021

Councillor Robert Smith
Cabinet Member for Education
Improvement, Learning & Skills

BY EMAIL

Summary: This is a letter from the Service Improvement and Finance Scrutiny Performance Panel to the Cabinet Member for Supporting Communities and the Cabinet Member for Education Improvement, Learning and Skills. The letter concerns the meeting held on 23 June 2021 and the Welsh Language Standards Annual Report 2020-21.

Dear Cllr Gibbard and Cllr Smith,

On the 23 June, the Panel met to discuss the Welsh Language Standards Annual Report 2020-21. The Panel are grateful to yourselves and to Sarah Lackenby, Chief Transformation Officer, for attending to discuss the report and contribute to discussions.

Officers highlighted the new format of the report this year, in line with new guidance issued by the Welsh Language Commissioner in September 2020. We also heard that 2020-21 was a challenging year due to the pandemic restrictions, however, in general the Council has continued to make improvements on implementing the Welsh Language Standards.

Officers explained that the report aims to highlight updates across the *Standards Groups* (Service Delivery, Policy making, Operational, Promotional and Record-Keeping Standards). We understand that the *Service Delivery* standard continues to be a priority, and this is also the main area for which complaints are received. Officers explained that the complaints policy has been reviewed and updated to reflect helpful feedback from both the Welsh Language Commissioner and the Ombudsman.

The main points from our discussion encompassed the translation services department and staff Welsh language skills, as follows:

OVERVIEW & SCRUTINY / TROSOLWG A CHRAFFU
SWANSEA COUNCIL / CYNGOR ABERTAWE
GUILDHALL, SWANSEA, SA1 4PE / NEUADD Y DDINAS, ABERTAWE, SA1 4PE

www.swansea.gov.uk / www.abertawe.gov.uk

I dderbyn yr wybodaeth hon mewn fformat arall neu yn Gymraeg, cysylltwch â'r person uchod
To receive this information in alternative format, or in Welsh please contact the above

Translation Services

We asked about the Welsh Translation Services use of automated systems and were pleased to hear about increased rates of translation; noting that the unit translated 2.4m words during 2020-21, an increase of half a million words compared with the previous year.

We queried whether the translation service had now reached the point of maximum efficiency and whether any more savings could be made. Officers explained that this is a joint service with Neath Port Talbot Council and, pending review later this year, the service is not likely to make any further savings. We therefore understand that this service is now working at maximum efficiency and there will be no further cost-savings.

The Panel asked whether a virtual translation service was available during live meetings. Officers explained that funding had been awarded to Swansea Council by Welsh Government (E-Democracy grant) to enable upgrades of technology within the Council Chamber, including improved technology for simultaneous translation.

Members queried whether a rapid translation service was available to schools, citing an example of a job advert for Pentrehafod School that took six weeks to translate. Officers undertook to look into this particular case and revert with further information.

Mandatory Welsh Language Skills

Members queried the intention for the Council to review whether more jobs can be recruited with mandatory Welsh skills, and the possible effect on recruitment. Officers assured the Panel that this will not apply to all posts, based on skills and job markets, although some posts could be made mandatory Welsh in the future. The Panel raised concerns over whether this could jeopardise the availability of the right candidates, should Welsh language skills become mandatory. Officers highlighted that regard would be had to the five year strategy, enhancing training for existing staff.

The Panel requested more information about Welsh language training available to councillors in general; officers undertook to better promote available training.

Councillors acknowledged the hard work and efforts of staff, working at speed to turn around work within ambitious targets. It was acknowledged that the Welsh Translation unit played an important part during the pandemic response, helping to translate a huge amount of information within tight deadlines.

We are interested in any thoughts you may have on the contents of this letter but, in this instance, we require no formal written response.

Yours sincerely,

Councillor Chris Holley

Convener, Service Improvement and Finance Scrutiny Performance Panel

✉ cllr.chris.holley@swansea.gov.uk